

Genesis

Ensemble 88

i.s.m. Centre Henri Pousseur

vrijdag 15 september · 22.00 - 23.00 uur

SINT JANSKERK

Henryk Górecki 1933-2010

Genesis I: Elementi per tre archi, opus 19 (1962)

- [I]

Wim Henderickx 1962

The Four Elements (2011)

- Air
- Fire

Henryk Górecki

Genesis I: Elementi per tre archi, opus 19

- [II]

Vykintas Baltakas 1972

• Music of falling sounds (2015) **NEDERLANDSE PREMIÈRE**

Wim Henderickx

The Four Elements

- Water
- Earth

Henryk Górecki

Genesis I: Elementi per tre archi, opus 19

- [III]

Ensemble 88

Els Crommen sopraan

Anne Davids fluit **Leo van Tol** klarinet

Paul Pankert viool **Maxime Stasyk** viool

Domenica Eyckmans altviool **Eva van Ooij** cello

Centre Henri Pousseur (Luik)

Gilles Doneux en **Patrick Delges** elektronica

Toelichting

Henryk Górecki

Genesis

Genesis van de Poolse componist Henryk Górecki bestaat uit drie delen: het tijdens dit concert gespeelde *Genesis 1: Elementi* voor strijktrio (1962), *Genesis 2: Canti instrumentali* voor ensemble (1962) en *Genesis 3: Monodramma* voor sopraan, percussie en zes contra-bassen (1963). De titel *Genesis* is geen verwijzing naar het Oude Testament, geen religieuze belijdenismuziek, maar een allusie op het 'klank zoeken', het standpunt dat de componist inneemt bij het schrijven van deze trilogie.

Hoewel *Genesis* en Górecki's *Drie stukken in oude stijl* onmiddellijk na elkaar gecomponeerd zijn, is de stijl ervan sterk verschillend. *Genesis* behoort niet tot het stijlprincipe van de 'eenvoud', die Górecki is gaan hanteren vanaf 1963 (de zgn. 'oude stijl'), maar tot zijn eerste stijlperiode, waarin hij de intentie had alle vernieuwingen van de avant-garde te verwerken, om zich daar uiteindelijk van los te maken en te kiezen voor de muziek die zijn 'ziel' hem dicteerde.

Dat betekent dat in *Genesis 1: Elementi* de 'elementen' waarmee geluid en klank worden opgebouwd, centraal staan. Tijdens de zoektocht naar de 'genese' of het ontstaan van de klank, spelen de drie strijkers gedurende het hele stuk geen melodie, geen maatgebonden ritme, maar een 'oerklank', die knarsend en snerpnd, maar ook mooi kan zijn. Klank en geluid worden gezocht, 'gegenereerd'. *Genesis* staat bijgevolg voor twee

vrijdag ♦ 22.00

zaken: enerzijds het authentieke zoeken naar het 'eigen' geluid, anderzijds – en tegelijk – de basis voor de muziek die Górecki in de toekomst zou schrijven: zijn eigen weg volgend, wars van alle gangbare modernistische en modieuze tendensen. De 'elementen' van *Genesis 1* zijn harde klanken *sul ponticello* (op de kam gestreken), glissandi, tremolo's, en ook strijken over de kam of aan de 'verkeerde kant' van de brug tot en met de zeer harde druk op de boog die ruisen veroorzaakt.

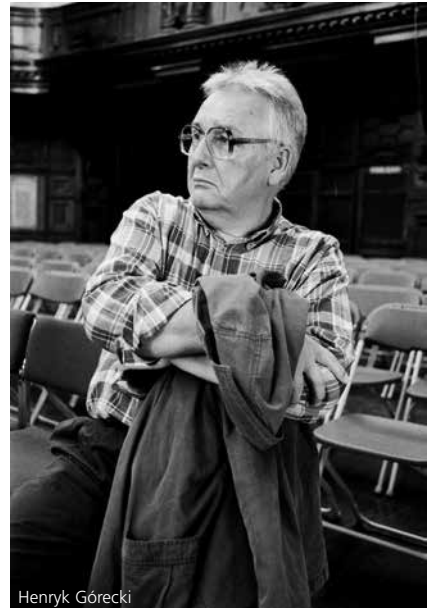
Wim Henderickx

The Four Elements

Voor de Belgische componist Wim Henderickx zijn de band tussen muziek en spiritualiteit en de drang om beide te verenigen erg belangrijk. Al sinds zijn vroege werken uit de jaren negentig vormt dit streven een rode draad door zijn oeuvre. Hij wil met zijn muziek bewust een ernstige, westerse vorm van meditatie ontwikkelen, waarbij hij stevig is geworteld in de westerse muziektraditie van de twintigste eeuw (Stravinsky, Bartók, Messiaen, Ligeti).

In *The Four Elements* (2011) neemt Henderickx een universele symboliek en spiritualiteit tot onderwerp. Natuur-elementen worden verklankt in vier bewegingen voor mezzosopraan (zonder tekst) en instrumentaal solist, waarbij de elektronica een vooraanstaande rol speelt.

In Deel 1, *Air*, voor mezzosopraan en fluit, wil Henderickx puurheid en een hoger bewustzijn oproepen. Vanuit ruis evolueren de beide stemmen naar een tonaliteit, om daarna weer op te gaan in ruis.

Henryk Górecki

Wim Henderickx © Miel Pieters

In het energieke *Fire* vertegenwoordigt de elektronica het hout, waaromheen het duo mezzosopraan en cello muzikaal 'opflakert'.

Het klaterende *Water* – voor mezzosopraan, klarinet en elektronica – is cirkelvormig opgebouwd en suggereert zo een oneindig continuüm.

Het pure en tegelijk ruwe *Earth* voor viool en mezzosopraan wordt gedragen door klankuitbarstingen van tegen elkaar slaande stenen in de elektronica.

Earth staat voor een fundament, een strakke en statische basis.

Vykintas Baltakas

Music of falling sounds

Vykintas Baltakas (Vilnius, 1972) vestigde zich in 1993 in Karlsruhe, waar hij studeerde bij Wolfgang Rihm (compositie) en Andreas Weiss (directie) en intensief samenwerkte met Peter Eötvös. Momenteel doceert hij compositie aan het Maastrichts Conservatorium. Zijn fysieke breuk met zijn vaderland had ook een esthetische ommekeer tot gevolg: hij liet zijn interesse in de volksmuziek van zijn land varen ten faveure van een modernistische, harmonische taal die virtuoos is en een zekere 'brutaliteit' niet schuwt.

Toen Luc Tuymans in 2012 het beton van het Concertgebouw Brugge verfraaide met de muurschildering *Angel* was dat het begin van een meerjarig project om componisten in dialoog te laten treden met dit sterke beeld. Baltakas liet zich niet alleen inspireren door de

Angel door Luc Tuymans

Vykintas Baltakas © Astrid Ackermann

muurschildering zelf, maar ook door de architecturale context van de ruimte. De hoge plafonds en het atypische grondplan creëren een unieke akoestiek die hij ten volle wil exploreren. Die ruimte voelt voor de componist steriel en transparant aan en dat is ook het klankbeeld dat hij in deze compositie nastreeft. De vioolpartij heeft daardoor een andere hoedanigheid dan gebruikelijk: geen warme, expressieve klank of virtuoos vertoon, maar eerder ijle klanken in een hoog register. De elektronica filtert de toonhoogten van de viool, maakt ze harmonisch instabiel en creëert een complexer klankbeeld door de akoestische en elektronische klanken boven elkaar te plaatsen. *Music of falling sounds* is van een grote helderheid en zuiverheid die naadloos aansluit bij de stille esthetiek van de schildering van Tuymans. ✦

Jos Frusch

Ensemble 88

Ensemble 88 is een Limburgs ensemble voor hedendaagse klassieke muziek. Het bestaat uit musici die geboren en getogen zijn in de Euregio. Violist Paul Pankert uit Eupen is artistiek leider van het ensemble. In de bijna dertig jaar van zijn bestaan heeft het ensemble op velerlei manieren de hedendaagse klassieke kamermuziek onder de aandacht gebracht: in allerlei bezettingen en stijlen, als aanjager van de noodzakelijke vernieuwing van het repertoire (compositieopdrachten), met – de laatste jaren – steeds meer aandacht voor samenwerking met andere kunst disciplines.

Ensemble 88 geeft regelmatig opdrachten aan componisten. In samenwerking met hen brengt Ensemble 88 deze werken voor het eerst in uitvoering. Mede hierdoor speelt Ensemble 88 een essentiële rol in de ontwikkeling van hedendaagse muziek in de Euregio.

Ensemble 88 wordt gesubsidieerd door de provincie Limburg.

Dit concert komt tot stand door Euregionale samenwerking met Centre Henri Pousseur Liège.

• www.centrehenripousseur.be

CENTRE
**HENRI
POUSSEUR**
MUSIQUE MIXTE

Centre Henri Pousseur

Sinds de oprichting in 1970, op initiatief van Henri Pousseur en Pierre Bartholomé, speelt Centre Henri Pousseur (voorheen 'Centre de Recherches et de Formation musicales de Wallonie') een pioniersrol in de realisatie en de verspreiding van elektronische composities, en meer in het bijzonder van gemengde muziek.

Als plaats bij uitstek voor experimenten, uitwisselingen en hedendaagse creaties, omarmt Centre Henri Pousseur projecten van artiesten afkomstig uit de Federatie Wallonië-Brussel, alsook uit de andere landsdelen en uit het buitenland.

Elk jaar geeft Centre Henri Pousseur verschillende opdrachten aan componisten. Daarnaast reikt het centrum sinds 2009 een tweejaarlijkse prijs uit aan een jonge laureaat van een van de conservatoria van de Franstalige gemeenschap.

Aan de hand van eigen projecten, zoals het festival Images Sonores, ijvert Centre Henri Pousseur voor de uitvoering en de verspreiding van de composities die in zijn studio's gerealiseerd worden, als onderdeel van het hedendaagse muziekrepertoire.

De activiteiten van Centre Henri Pousseur worden mogelijk gemaakt dankzij de steun van de Fédération Wallonie-Bruxelles (Direction générale de la Culture, Service de la Musique).

MUSICA SACRA MAASTRICHT IS EEN COPRODUCTIE VAN Stichting Musica Sacra, Theater aan het Vrijthof Maastricht en Omroep MAX Radio 4; filmselectie i.s.m. Lumière.

DIRECTEUR BESTUURDER Jean Boelen, directeur Theater aan het Vrijthof Maastricht
PROGRAMMACOMMISSIE Jacques Giesen (voorzitter); Jos Leussink (adviseur); Russell Postema (Omroep MAX); Lieke Wijnia, Sylvester Beelaert en Fons Dejong (Musica Sacra Maastricht) **RAAD VAN TOEZICHT** Jean Jacobs, Eddy Klomp, Bas Huijser, Barbara de Heer en Michel Cobben

PROJECTLEIDING & FONDSWerving Fons Dejong **MARKETING & PUBLICITEIT** Hetty van Dongen **PRODUCTIE** Raf Meijers **REDACTIE** Philip Leussink, Jacinta Wetzter, Sylvester Beelaert en Fons Dejong **VORMGEVING** Philip Leussink **UITBALIE** Joyce Limpens-Paquay **TECHNISCHE COÖRDINATIE** Sander Ronden **FACILITAIR** Claire Dullens en Nandi Nijsten

SAMENWERKINGSPARTNERS Theater aan het Vrijthof, Omroep MAX, NPO Radio 4, Zuyd Hogeschool, Lumière Cinema Maastricht, philharmonie zuidnederland, Boekhandel Dominicanen, VIA ZUID, Toneelgroep Maastricht, Studium Generale

MUSICA SACRA MAASTRICHT wordt mede mogelijk gemaakt door Fonds Podiumkunsten, Provincie Limburg, Gemeente Maastricht, Elisabeth Strouven Fonds, Stichting Kanunnik Salden Nieuwenhof, Fonds 21, Stichting Culturele Educatie Maastricht, Limburgs Festival Platform, Huis voor de Kunsten Limburg, VVV Maastricht, de Vrienden van Musica Sacra Maastricht en alle (concert-)locaties en samenwerkingspartners. De activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door anonieme giften van particulieren. **MEDIAPARTNERS** Omroep MAX, KRO-NCRV, Brava, L1, Media Groep Limburg, RTV Maastricht.

STEUN HET FESTIVAL Voor een bijdrage vanaf € 40 geniet u als Vriend van Musica Sacra Maastricht vele voordelen. Zie voor meer informatie en aanmelding www.musicasacramaastricht.nl/vriend.

STICHTING MUSICA SACRA Vrijthof 47, 6211 LE Maastricht
info@musicasacramaastricht.nl • www.musicasacramaastricht.nl
[f facebook.com/MusicaSacraMaastricht](https://www.facebook.com/MusicaSacraMaastricht) • [t @FestivalMSM](https://twitter.com/FestivalMSM) | #MSM2017

FONDS
PODIUM
KUNSTEN
PERFORMING
ARTS FUND NL

theater
aan het vrijthof

Gemeente Maastricht

provincie limburg

HUIS VOOR
DE KUNSTEN
LIMBURG

FONDS 21

Lumière

Zuyd
Hogeschool

ZU
YD

SPHINKWARTIER

